

IETEIKUMI

KOMISIJAS IETEIKUMS

(2013. gada 11. jūnijs)

par kopējiem principiem attiecībā uz dalībvalstu aizlieguma un atļūdzināšanas kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismiem saistībā ar Savienības tiesību aktos paredzēto tiesību pārkāpumiem

(2013/396/ES)

EIROPAS KOMISIJA,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 292. pantu,

tā kā:

- (1) Savienība ir izvirzījusi mērķi uzturēt un attīstīt brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, cita starpā veicinot tiesu iestāžu pieejamību, kā arī mērķi nodrošināt augstu patērētāju aizsardzības līmeni.
- (2) Modernajā ekonomikā reizēm veidojas situācijas, kad lielam skaitam personu var tikt nodarīts kaitējums vienas un tās pašas prettiesiskas prakses dēļ, kas uzskatāma par Savienības tiesību aktos paredzēto tiesību pārkāpumu, ko izdara viens vai vairāki tirgotāji vai citas personas (turpmāk "masveida kaitējuma situācija"). Tādējādi šīm personām var būt pamats pieprasīt pārtraukt šādu praksi vai atļūdzināt tās radītos zaudējumus.
- (3) Komisija 2005. gadā pieņēma Zaļo grāmatu par zaudējumu atļūdzināšanas prasībām par konkurences noteikumu pārkāpšanu⁽¹⁾, bet 2008. gadā – balto grāmatu, kurā ietverti politikas ierosinājumi par kolektīvo tiesisko aizsardzību saistībā ar konkurences pārkāpumiem⁽²⁾. 2008. gadā Komisija publicēja Zaļo grāmatu par patērētāju kolektīvo tiesisko aizsardzību⁽³⁾. Savukārt 2011. gadā Komisija rīkoja sabiedrisko apspriešanu "Virzība uz saskaņotāku Eiropas pieeju kolektīvai tiesiskajai aizsardzībai"⁽⁴⁾.
- (4) Eiropas Parlaments 2012. gada 2. februārī pieņēma rezolūciju "Virzība uz saskaņotu Eiropas pieeju kolektīvai tiesiskajai aizsardzībai", kurā tas aicināja, lai priekšlikumi kolektīvās tiesiskās aizsardzības jomā tiktu formulēti kā

horizontāls regulējums, kurā būtu noteikts kopējs principu kopums, lai Savienībā nodrošinātu vienādas iespējas vērsties tiesā, īstenojot kolektīvo tiesisko aizsardzību, un kurā galvenokārt tiktu konkrēti reglamentēti patērētāju tiesību pārkāpumi. Parlaments arī uzsvēra nepieciešamību pienācīgi ņemt vērā dalībvalstu tiesiskās tradīcijas un tiesību sistēmas un uzlabot dalībvalstu paraugprakses savstarpēju saskaņošanu⁽⁵⁾.

- (5) Komisija 2013. gada 11. jūnijā nāca klajā ar paziņojumu "Virzība uz horizontālu Eiropas līmeņa regulējumu kolektīvās tiesiskās aizsardzības jomā"⁽⁶⁾, kurā sniegts pārskats par līdz šim veiktajiem pasākumiem un ieinteresēto personu un Eiropas Parlamenta viedokļiem un izklāstīta Komisijas nostāja dažos svarīgākajos jautājumos par kolektīvo tiesisko aizsardzību.
- (6) Publiskās tiesību aizsardzības viens no galvenajiem uzdevumiem ir novērst un sodīt Savienības tiesību aktos paredzēto tiesību pārkāpumus. Publisko tiesību aizsardzību papildina privātpersonu iespēja izvirzīt prasījumus par šādu tiesību pārkāpumiem. Šajā ieteikumā izmantotais jēdziens "Savienības tiesību aktos paredzēto tiesību pārkāpums" ietver visas situācijas, kurās Savienības līmenī paredzēto noteikumu pārkāpums ir izraisījis vai var izraisīt kaitējumu fiziskām un juridiskām personām.
- (7) Savienības tiesību aktos paredzēto tiesību aizsardzība, privātpersonām īstenojot kolektīvo tiesisko aizsardzību, ir vērtīgs papildinājums tādās jomās kā patērētāju tiesību aizsardzība, konkurence, vides aizsardzība, personas datu aizsardzība, finanšu pakalpojumu regulējums un ieguldītāju aizsardzība. Šajā ieteikumā noteiktie principi būtu horizontāli un vienādā mērā piemērojami visās minētajās jomās, taču arī citās jomās, kurās būtu lietderīgi paredzēt iespēju izvirzīt kolektīvus aizlieguma vai zaudējumu atļūdzināšanas prasījumus par Savienības tiesību aktos paredzēto tiesību pārkāpumiem.
- (8) Individuālas prasības, piemēram, procedūru maza apmēra prasījumiem patērētāju lietās, parasti izmanto strīdu risināšanai, lai novērstu kaitējumu un pieprasītu atļūdzību.

⁽¹⁾ COM(2005) 672, 19.12.2005.

⁽²⁾ COM(2008) 165, 2.4.2008.

⁽³⁾ COM(2008) 794, 27.11.2008.

⁽⁴⁾ COM(2010) 135 galīgā redakcija, 31.3.2010.

⁽⁵⁾ 2011/2089(INI)

⁽⁶⁾ COM(2013) 401 final.

- (9) Papildus individuālajai tiesiskajai aizsardzībai dalībvalstīs ir ieviesti arī dažādu veidu kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismi. Šo pasākumu mērķis ir novērst un apturēt prettiesisku praksi, kā arī nodrošināt atbildības saņemšanu par kaitējumu, kas nodarīts masveida kaitējuma situācijā. Iespēja apvienot prasījumus un celt kolektīvu prasību var būt labāks līdzeklis tiesu iestāžu pieejamības nodrošināšanai, īpaši gadījumos, kad individuālu prasību izmaksas atturētu cietušās personas no vērsšanās tiesā.
- (10) Šā ieteikuma mērķis ir veicināt tiesu iestāžu pieejamību Savienības tiesību aktos paredzēto tiesību pārkāpumu gadījumā, un šajā nolūkā dalībvalstīm tiek ierosināts nodrošināt valsts līmeņa kolektīvās tiesiskās aizsardzības sistēmas, ievērojot vienus un tos pašus pamatprincipus visā Savienībā, ņemot vērā dalībvalstu tiesiskās tradīcijas un īstenojot drošības pasākumus pret ļaunprātīgu izmantošanu.
- (11) Aizlieguma līdzekļu jomā Eiropas Parlaments un Padome jau ir pieņēmuši Direktīvu 2009/22/EK par aizliegumiem saistībā ar patērētāju interešu aizsardzību⁽¹⁾. Tomēr ar direktīvu ieviestā aizlieguma procedūra nedod iespēju saņemt atbildību personām, kuras apgalvo, ka prettiesiskas prakses rezultātā tām ir nodarīts kaitējums.
- (12) Dažās dalībvalstīs dažādā mērā ir ieviestas procedūras kolektīvai atbildzināšanas prasījumu izvirzīšanai. Tomēr dalībvalstīs pastāvošās procedūras, lai izvirzītu prasījumus kolektīvās tiesiskās aizsardzības ceļā, ir ļoti atšķirīgas.
- (13) Šajā ieteikumā ir sniegts visai Savienībai kopēju principu kopums saistībā ar kolektīvo tiesisko aizsardzību gan tiesas, gan ārpus tiesas risinājumos, vienlaikus ievērojot dalībvalstu atšķirīgās tiesiskās tradīcijas. Šiem principiem vajadzētu panākt, ka tiek nodrošinātas pušu procesuālās pamattiesības, un tiem vajadzētu ar atbilstīgu drošības pasākumu palīdzību novērst ļaunprātīgu izmantošanu.
- (14) Šis ieteikums attiecas gan uz atbildzināšanas kolektīvo tiesisko aizsardzību, gan, ciktāl tas ir atbilstoši un piemēroti saistībā ar attiecīgajiem principiem, aizlieguma kolektīvo tiesisko aizsardzību. Ieteikums neskar pastāvošos Savienības tiesību aktos paredzētos nozaru mehānismus attiecībā uz aizlieguma līdzekļiem.
- (15) Kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismos būtu jāsaģlabā procesuālie drošības pasākumi un garantijas civilprasību pusēm. Lai nepieļautu ļaunprātīgas tiesāšanās kultūras veidošanos masveida kaitējuma situācijās, valstu kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismos būtu jāiestrādā šajā ieteikumā norādītie drošības pamatpasākumi. Principā vajadzētu izvairīties no tādiem elementiem kā sodoša rakstura atbildība (*punitive damages*), pārmērīgas procedūras pierādījumu atklāšanas pieprasīšanai pirmstiesas procesā (*pre-trial discovery*) un zvērināto noteiktas atbildības (*jury awards*), kuri lielākoties ir sveši dalībvalstu tiesiskajās tradīcijās.
- (16) Alternatīvas strīdu izšķiršanas procedūras var būt efektīvs līdzeklis tiesiskās aizsardzības saņemšanai masveida kaitējuma situācijās. Šādām procedūrām būtu vienmēr jābūt pieejamām papildus kolektīvajai tiesiskajai aizsardzībai tiesas ceļā vai arī kā to brīvprātīgam elementam.
- (17) Tiesības celt kolektīvo prasību dalībvalstīs ir atkarīgas no kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānisma veida. Attiecībā uz dažiem kolektīvo prasību veidiem jautājums par tiesībām celt prasību var būt salīdzinoši vienkārši risināms, piemēram, ja ir runa par grupas prasībām, kuras var kopīgi celt visi tie, kuri apgalvo, ka ir cietuši kaitējumu, savukārt šis jautājums ir jāprecizē attiecībā uz pārstāvības prasībām.
- (18) Pārstāvības prasību gadījumā tiesībām celt pārstāvības prasību vajadzētu attiekties vienīgi uz *ad hoc* sertificētām struktūrām, norīkotām pārstāvības struktūrām, kuras atbilst noteiktiem tiesību aktos paredzētiem kritērijiem, vai valsts iestādēm. Pārstāvības struktūrai būtu jāpierāda, ka tā ir administratīvi un finansiāli spējīga pienācīgi pārstāvēt prasītāju intereses.
- (19) Finansēšanas iespējas kolektīvās tiesiskās aizsardzības tiesvedībā būtu organizējamas tā, lai tās neizraisītu sistēmas ļaunprātīgu izmantošanu vai interešu konfliktu.
- (20) Lai nepieļautu sistēmas ļaunprātīgu izmantošanu un veicinātu pareizu tiesvedību, kolektīvās prasības tiesas ceļā nedrīkstētu pieļaut, ja nav izpildīti tiesību aktos paredzētie nosacījumi par pieņemamību.
- (21) Tiesām būtu jāieņem svarīga loma visu kolektīvajās prasībās iesaistīto pušu tiesību un interešu aizsardzībā un kolektīvo prasību efektīvā pārvaldībā.
- (22) Tiesību jomās, kurās valsts iestāde ir pilnvarota pieņemt lēmumu, konstatējot Savienības tiesību aktu pārkāpumu, ir būtiski nodrošināt saskaņību starp galīgo lēmumu par šo pārkāpumu un kolektīvās prasības iznākumu. Turklāt

(¹) OV L 110, 1.5.2009., 30. lpp.

attiecībā uz kolektīvajām prasībām, kas seko valsts iestādes lēmumam (secīgas prasības), var pieņemt, ka, konstatējot Savienības tiesību aktu pārkāpumu, valsts iestāde jau ir ņēmusi vērā sabiedrības intereses un nepieciešamību novērst ļaunprātīgu izmantošanu.

- (23) Attiecībā uz vides tiesībām šajā ieteikumā ir ņemti vērā Konvencijas par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem ("Orhūsas konvencija") 9. panta 3., 4. un 5. punkta noteikumi, ar kuriem ir aicināts nodrošināt plašas iespējas vērsties tiesā vides jautājumos, noteikti procedūrās ievērojami kritēriji, tostarp par to, lai procedūras būtu ātras un nebūtu pārmērīgi dārgas, un paredzēta sabiedrības informēšana un palīdzības mehānismu izveide.
- (24) Dalībvalstīm būtu jāveic nepieciešamie pasākumi, lai īstenotu šajā ieteikumā noteiktos principus vēlākais divu gadu laikā no tā publicēšanas dienas.
- (25) Dalībvalstīm būtu jāziņo Komisijai par šā ieteikuma īstenošanu. Pamatojoties uz šiem ziņojumiem, Komisijai būtu jāpārbauda un jānovērtē dalībvalstu veiktie pasākumi.
- (26) Četrus gadus pēc šā ieteikuma publicēšanas Komisijai būtu jānovērtē, vai ir vajadzīgi turpmāki pasākumi, tostarp tiesību akti, lai nodrošinātu šā ieteikuma mērķu pilnīgu sasniegšanu. Komisijai jo īpaši būtu jānovērtē šā ieteikuma īstenošana un tā ietekme uz tiesu iestāžu pieejamību, tiesībām saņemt atlīdzību, nepieciešamību novērst ļaunprātīgu tiesāšanos un uz vienotā tirgus darbību, Eiropas Savienības ekonomiku un patērētāju uzticēšanos,

IR PIEŅĒMUSI ŠO IETEIKUMU.

I. MĒRĶIS UN PRIEKŠMETS

- Šā ieteikuma mērķis ir veicināt tiesu iestāžu pieejamību, apturēt prettiesisku praksi un nodrošināt cietušajām personām iespēju saņemt atlīdzību masveida kaitējuma situācijās, ko izraisījuši Savienības tiesību aktos paredzēto tiesību pārkāpumi, vienlaikus nodrošinot atbilstīgus procesuālos drošības pasākumus, lai nepieļautu ļaunprātīgu tiesāšanos.
- Visās dalībvalstīs būtu jābūt valsts līmeņa kolektīvās tiesiskās aizsardzības mehānismiem gan attiecībā uz aizlieguma, gan atlīdzināšanas līdzekļiem, kas atbilst šajā ieteikumā noteiktajiem pamatprincipiem. Šiem principiem būtu jābūt kopējiem visā Savienībā, vienlaikus ievērojot dalībvalstu atšķirīgās tiesiskās tradīcijas. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka kolektīvās tiesiskās aizsardzības procedūras ir taisnīgas, objektīvas, ātras un nav pārmērīgi dārgas.

II. DEFINĪCIJAS UN PIEMĒROŠANAS JOMA

3. Šajā ieteikumā:

- "kolektīvā tiesiskā aizsardzība" ir i) juridisks mehānisms, kas divām vai vairākām fiziskām vai juridiskām personām vai struktūrai, kas pilnvarota celt pārstāvības prasību, nodrošina iespēju kolektīvi pieprasīt apturēt prettiesisku rīcību (aizlieguma kolektīvā tiesiskā aizsardzība); ii) juridisks mehānisms, kas divām vai vairākām fiziskām vai juridiskām personām, kuras apgalvo, ka tām nodarīts kaitējums masveida kaitējuma situācijā, vai struktūrai, kas pilnvarota celt pārstāvības prasību, nodrošina iespēju kolektīvi pieprasīt atlīdzību (atlīdzināšanas kolektīvā tiesiskā aizsardzība);
- "masveida kaitējuma situācija" ir situācija, kurā divas vai vairākas fiziskās vai juridiskās personas apgalvo, ka tām nodarīts kaitējums, kas rada zaudējumus, vienas un tās pašas prettiesiskās darbības rezultātā, kuru veikusi viena vai vairākas fiziskās vai juridiskās personas;
- "zaudējumu atlīdzināšanas prasība" ir prasība, ar kuru valsts tiesā izvirza zaudējumu atlīdzināšanas prasījumu;
- "pārstāvības prasība" ir prasība, kuru ceļ pārstāvības struktūra, *ad hoc* sertificēta struktūra vai valsts iestāde tādu divu vai vairāku fizisko vai juridisko personu vārdā, kuras apgalvo, ka tās saskaras ar kaitējuma risku vai ka tām nodarīts kaitējums masveida kaitējuma situācijā, bet kuras pašas nav puses attiecīgajā tiesvedībā;
- "kolektīva secīga prasība" ir kolektīvās tiesiskās aizsardzības prasība, kas celta pēc tam, kad valsts iestāde ir pieņēmusi galīgo lēmumu, konstatējot Savienības tiesību aktu pārkāpumu.

Šajā ieteikumā ir noteikti kopējie principi, kuri būtu jāpieņem visos kolektīvās tiesiskās aizsardzības gadījumos, kā arī principi, kuri attiecas vai nu tikai uz aizlieguma, vai tikai uz atlīdzināšanas kolektīvo tiesisko aizsardzību.

III. PRINCIPI, KURI IR KOPĒJI AIZLIEGUMA UN ATLĪDZINĀŠANAS KOLEKTĪVAJAI TIESISKAJAI AIZSARDZĪBAI

Tiesības celt pārstāvības prasību

- Dalībvalstīm, pamatojoties uz skaidri definētiem atbilstības nosacījumiem, būtu jānorīko pārstāvības struktūras, kuras var celt pārstāvības prasības. Šiem nosacījumiem būtu jāietver vismaz šādas prasības:
  - struktūrai būtu jābūt bezpeļņas struktūrai;

- b) būtu jābūt tiešai saiknei starp attiecīgās struktūras galvenajiem mērķiem un Savienības tiesību aktos paredzētajām tiesībām, attiecībā uz kurām prasībā ir apgalvots, ka tās ir pārkāptas; un
- c) struktūrai būtu jābūt pietiekamām spējām finanšu līdzekļu, cilvēkresursu un juridiskās pieredzes ziņā, lai pārstāvētu daudzus prasītājus, rīkojoties to interesēs.
5. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka norīkotā struktūra zaudē savu statusu, ja tā vairs neatbilst vienam vai vairākiem nosacījumiem.
6. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka pārstāvības prasības var celt tikai tādas struktūras, kuras ir oficiāli norīkotas iepriekš saskaņā ar 4. punktu vai kuras dalībvalsts iestāde vai tiesa *ad hoc* sertificējusi konkrētai pārstāvības prasībai.
7. Papildus tam vai alternatīvi dalībvalstīm pārstāvības prasību celšanai būtu jāpilnvaro valsts iestādes.

Pieņemamība

8. Dalībvalstīm būtu jāparedz, ka pēc iespējas agrākā tiesvedības posmā tiek nodrošināts, ka lietas, kurās nav izpildīti kolektīvo prasību nosacījumi, vai nepārprotami nepamattotas lietas netiek turpmāk izskatītas.
9. Šim nolūkam tiesām būtu pēc savas iniciatīvas jāveic nepieciešamās pārbaudes.

Informācija par kolektīvās tiesiskās aizsardzības prasību

10. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka pārstāvības struktūrai vai prasītāju grupai ir iespēja izplatīt informāciju par savu apgalvojumu, ka ir pārkāptas Savienības tiesību aktos paredzētās tiesības, un savu nodomu pieprasīt aizliegt šādu darbību, kā arī par masveida kaitējuma situāciju un savu nodomu celt zaudējumu atlīdzināšanas prasību kolektīvās tiesiskās aizsardzības ceļā. Pārstāvības struktūrai, *ad hoc* sertificētajai struktūrai, valsts iestādei vai prasītāju grupai būtu jānodrošina tādas pašas iespējas saistībā ar informāciju par izskatīšanā esošām atlīdzināšanas prasībām.
11. Nosakot informācijas izplatīšanas metodes, būtu jāņem vērā konkrētās masveida kaitējuma situācijas apstākļi, vārda brīvība, tiesības uz informāciju un tiesības uz atbildētāja reputācijas vai uzņēmuma vērtības aizsardzību, pirms tiesa galīgajā spriedumā konstatē, ka tas ir atbildīgs par iespējamo pārkāpumu vai kaitējumu.

12. Informācijas izplatīšanas metodes neskar Savienības noteikumus par iekšējās informācijas izmantošanu un tirgus manipulāciju.

Uzvarētājas puses tiesas izdevumu atlīdzināšana

13. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka puse, kura zaudē kolektīvās tiesiskās aizsardzības prasībā, atlīdzina uzvarētājai pusei tās segtos nepieciešamos tiesas izdevumus (princips "zaudētājs maksā"), ievērojot atbilstīgo valsts tiesību aktu nosacījumus.

Finansējums

14. Tiesai būtu jāpieprasa, lai tiesvedības sākumā prasītājs norādītu prasības finansēšanai izmantojamo līdzekļu izcelsmi.
15. Tiesai būtu jābūt pilnvarotai apturēt tiesvedību, ja trešās personas nodrošinātu finanšu līdzekļu izmantošanas gadījumā:
- a) pastāv interešu konflikts starp trešo personu un prasītāju pusi un tās dalībniekiem;
  - b) trešās personas rīcībā nav pietiekamu līdzekļu, lai tā izpildītu savas finansiālās saistības pret prasītāju, kurš cēlis kolektīvās tiesiskās aizsardzības prasību;
  - c) prasītāja rīcībā nav pietiekamu līdzekļu, lai segtu pretējās puses izmaksas, ja kolektīvās tiesiskās aizsardzības prasība beigtos nesekmīgi.
16. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka gadījumos, kad kolektīvās tiesiskās aizsardzības prasību finansē privāta trešā persona, šai personai ir aizliegts:
- a) censties ietekmēt prasītāja procesuālos lēmumus, tostarp par izlīgumu;
  - b) finansēt kolektīvo prasību pret atbildētāju, kas līdzekļu devēja konkurents, vai pret atbildētāju, no kura līdzekļu devējs ir atkarīgs;
  - c) iekasēt pārmērīgus procentus par sniegtajiem līdzekļiem.

Pārrobežu lietas

17. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka gadījumos, kad strīds attiecas uz vairāku dalībvalstu fiziskām vai juridiskām personām, valstu noteikumi par pieņemamību vai tiesībām celt prasību attiecībā uz prasītāju ārvalstu grupām vai pārstāvības struktūrām, kuru izcelsme ir citas valsts tiesību sistēmā, nekavē celt vienu kolektīvo prasību vienā tiesā.

18. Jebkurai pārstāvības struktūrai, kuru dalībvalsts iepriekš oficiāli norīkojusi, lai tai būtu tiesības celt pārstāvības prasības, būtu jāļauj celt prasību dalībvalsts tiesā, kurai ir piekrišana izskatīt masveida kaitējuma situāciju.

IV. PRINCIPI, KURI KONKRĒTI ATTIECAS UZ AIZLIEGUMA KOLEKTĪVO TIESISKO AIZSARDZĪBU

Aizlieguma rīkojumu prasījumu ātra izskatīšana

19. Aizlieguma rīkojumu prasījumi, ar kuriem pieprasīts izbeigt vai aizliegt Savienības tiesību aktos paredzēto tiesību pārkāpumu, tiesām un kompetentajām valsts iestādēm būtu jāizskata ātri, vajadzības gadījumā piemērojot saīsinātu procedūru, lai nepieļautu, ka attiecīgais pārkāpums turpina nodarīt kaitējumu, kas rada zaudējumus.

Aizlieguma rīkojumu efektīva īstenošana

20. Dalībvalstīm būtu jāparedz atbilstīgas sankcijas, kas piemērojamas zaudējušajam atbildētājam, lai nodrošinātu aizlieguma rīkojuma efektīvu izpildi, tostarp paredzot fiksētas summas maksājumus par katru nokavēto dienu vai citu valsts tiesību aktos noteiktu summu.

V. PRINCIPI, KURI KONKRĒTI ATTIECAS UZ ATLĪDZINĀŠANAS KOLEKTĪVO TIESISKO AIZSARDZĪBU

Prasītājas puses izveide pēc iestāšanās principa

21. Prasītāja puse būtu jāveido, pamatojoties uz to fizisko vai juridisko personu skaidri izteiktu piekrišanu, kuras apgalvo, ka tām nodarīts kaitējums (iestāšanās jeb *opt-in* princips). Ikvienam tiesību aktā vai tiesas rīkojumā paredzētam izņēmumam no šā principa būtu jābūt pienācīgi pamatotam, atsaucoties uz pareizas tiesvedības apsvērumiem.
22. Prasītājas puses dalībniekam būtu jābūt iespējai jebkurā laikā pirms galīgā sprieduma pasludināšanas vai lietas risinājuma citā pieņemamā veidā izstāties no prasītājas puses, ievērojot tos pašus nosacījumus, kas piemērojami izstāšanās gadījumā individuālās prasībās, neliedzot šim dalībniekam iespēju uzturēt savus prasījumus citā veidā, ja tas neapdraud pareizas tiesvedības nodrošināšanu.
23. Fiziskām vai juridiskām personām, kuras apgalvo, ka tām nodarīts kaitējums vienā un tajā pašā masveida kaitējuma situācijā, būtu jābūt iespējai jebkurā laikā pirms galīgā sprieduma pasludināšanas vai lietas risinājuma citā pieņemamā veidā iestāties prasītājā pusē, ja tas neapdraud pareizas tiesvedības nodrošināšanu.

24. Atbildētājs būtu jāinformē par prasītājas puses sastāvu un izmaiņām tajā.

Kolektīva alternatīvā strīdu izšķiršana un izlīgums

25. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka strīda puses masveida kaitējuma situācijā tiek rosinātas strīdā par atlīdzību panākt

risinājumu vienošanās vai ārpusstiesas ceļā gan pirmstiesas posmā, gan civilprocesa laikā, ņemot vērā arī prasības, kas noteiktas Eiropas Parlamenta un Padomes 2008. gada 21. maija Direktīvā 2008/52/EK par konkrētiem mediācijas aspektiem civillietās un komercietās ⁽¹⁾.

26. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka mehānismus kolektīvās tiesiskās aizsardzības nodrošināšanai tiesas ceļā papildina atbilstīgi kolektīvi alternatīvās strīdu izšķiršanas līdzekļi, kuri pusēm ir pieejami gan pirms tiesvedības, gan tās laikā. Šādu līdzekļu izmantošanai būtu jābūt atkarīgai no lieta iesaistīto pušu piekrišanas.

27. Ja prasījumiem ir piemērojams noilgums, tā skaitīšana būtu jāaptur uz laiku no brīža, kad puses vienojas panākt strīda risinājumu ar alternatīvu strīda izšķiršanas procedūru, vismaz līdz brīdim, kad viena vai abas puses nepārprotami izstājas no šīs procedūras.

28. Tiesām būtu jāpārbauda, vai kolektīvā izlīguma saistošais iznākums ir likumīgs, ņemot vērā nepieciešamību pienācīgi nodrošināt visu iesaistīto pušu interešu un tiesību aizsardzību.

Tiesiskā pārstāvība un juristu atlīdzība

29. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka juristu atlīdzība un tās aprēķina metode nerada stimulu iesaistīties tiesvedībā, kas nav nepieciešama, vērtējot no jebkuras puses interešu viedokļa.
30. Dalībvalstis nedrīkstētu pieļaut atlīdzību par sekmīgu lietas iznākumu (*contingency fee*), jo tā var radīt šādu stimulu. Dalībvalstīm, kuras izņēmuma kārtā pieļauj atlīdzību par sekmīgu lietas iznākumu, būtu jāapredz atbilstīgs valsts regulējums par šo atlīdzību kolektīvās tiesiskās aizsardzības lietās, īpaši ņemot vērā prasītājas puses dalībnieku tiesības uz kompensāciju pilnā apmērā.

Aizliegums piemērot sodoša rakstura atlīdzību

31. Atlīdzība, ko piešķir fiziskām vai juridiskām personām, kurām nodarīts kaitējums masveida kaitējuma situācijā, nedrīkstētu pārsniegt atlīdzību, kāda tiktu piešķirta, ja prasījumi būtu izvirzīti individuālās prasībās. Jo īpaši būtu

⁽¹⁾ OV L 136, 24.5.2008., 3. lpp.

jāaizliedz piemērot sodoša rakstura atlīdzību, kuras rezultātā prasītājs par ciestajiem zaudējumiem saņem pārmērīgi lielu atlīdzību.

Atlīdzināšanas kolektīvās tiesiskās aizsardzības finansēšana

32. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka papildus vispārīgajiem finansēšanas principiem gadījumos, kuros atlīdzināšanas kolektīvo tiesisko aizsardzību finansē privāta trešā persona, ir aizliegts līdzekļu devēja atlīdzību vai procentus, kurus tas iekasē, noteikt, pamatojoties uz panākto izlīguma summu vai uz piešķirto atlīdzību, ja vien šādu finansēšanas kārtību nenosaka valsts iestāde, lai aizsargātu pušu intereses.

Kolektīvas secīgās prasības

33. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka tādās tiesību jomās, kurās valsts iestāde ir pilnvarota pieņemt lēmumu, konstatējot Savienības tiesību aktu pārkāpumu, kolektīvās tiesiskās aizsardzības prasības principā sākas tikai tad, kad ir pilnīgi pabeigta valsts iestādes procedūra, kas sāka pirms privātās prasības. Ja valsts iestādes procedūra tiek sākta pēc tam, kad ir celta kolektīvās tiesiskās aizsardzības prasība, tiesai būtu jāvairās pieņemt nolēmumu, kas būtu pretrunā valsts iestādes plānotajam lēmumam. Šajā nolūkā attiecīgā tiesa var apturēt kolektīvās prasības izskatīšanu līdz brīdim, kad valsts iestāde pabeidz savu procedūru.
34. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka secīgu prasību gadījumā personām, kuras apgalvo, ka tām nodarīts kaitējums, nav liegta iespēja prasīt atlīdzību tāpēc, ka noilguma termiņš beidzas, pirms valsts iestāde pilnībā pabeidz procedūru.

VI. VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

Kolektīvās tiesiskās aizsardzības prasību reģistrs

35. Dalībvalstīm būtu jāizveido kolektīvās tiesiskās aizsardzības prasību valsts reģistrs.
36. Valsts reģistram būtu bez maksas jābūt elektroniski vai citādā veidā pieejamam ikvienai ieinteresētai personai. Tīmekļa vietnēs, kurās reģistrs publicēts, būtu jānodrošina

piekļuve vispusīgai un objektīvai informācijai par pieejamajām metodēm atlīdzības saņemšanai, ieskaitot ārpustiesas metodes.

37. Dalībvalstīm ar Komisijas palīdzību būtu jācenšas nodrošināt reģistros apkopotās informācijas konsekveni un reģistru sadarbību.

VII. UZRAUDZĪBA UN ZIŅOŠANA

38. Dalībvalstīm šajā ieteikumā noteiktie principi būtu jāīsteno savās valsts kolektīvās tiesiskās aizsardzības sistēmās vēlākais līdz 2015. gada 26. jūlijam.
39. Dalībvalstīm būtu jāapkopo droša ikgadēja statistika par ārpustiesas un tiesas kolektīvās tiesiskās aizsardzības procedūrām un informācija par pusēm, lietu priekšmetu un iznākumu.
40. Saskaņā ar 39. punktu apkopotā informācija dalībvalstīm būtu jāpaziņo Komisijai reizi gadā un pirmo reizi vēlākais 2016. gada 26. jūlijā.
41. Komisijai, pamatojoties uz praktisko pieredzi, būtu jānovērtē šā ieteikuma īstenošana vēlākais līdz 2017. gada 26. jūlijam. Komisijai jo īpaši būtu jānovērtē ieteikuma ietekme uz tiesu iestāžu pieejamību, tiesībām saņemt atlīdzību, nepieciešamību novērst ļaunprātīgu tiesāšanu un uz vienotā tirgus darbību, MVU, Eiropas Savienības ekonomikas konkurētspēju un patērētāju uzticēšanos. Komisijai arī būtu jānovērtē, vai ir jāierosina turpmāki pasākumi, lai konsolidētu un nostiprinātu šajā ieteikumā ierosināto horizontālo pieeju.

Nobeiguma noteikumi

42. Ieteikumu publicē Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī.

Briselē, 2013. gada 11. jūnijā

Komisijas vārdā –
priekšsēdētājs
José Manuel BARROSO